

Asia: VN/33945/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle lukiolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Suomen kieltenopettajien liitto SUKOL ry kiittää pyynnöstä lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle lukiolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamiseksi.

2. Oppimisen tukea ja erityisopetusta koskevat säädösehdotukset

1. Oppimisen tuki

Jaamme Suomen lukioiden erityisopettajien yhdistys (SLEO) ry:n lausunnossaan antamia näkemyksiä muun muassa siitä, että lukioon hyväksyttävillä tulee olla riittävät edellytykset suoritua lukion oppimäärän opinnoista ja että lukiolakiin ei saa muotoilla epärealistista koulutuslupausta. Lukion erityisopetus tulee säilyttää tasavertaisesti kaikkien lukio-opiskelijoiden oikeutena riippumatta tuen tarpeen syystä, ja se tulee resursoida niin, että jatkumo on varmistettu.

Eryyisen merkityksellisenä pidämme myös sitä, että raja aineenopetuksen ja erityisopetuksen välillä säilytetään ja nykyisiä kelpoisuusehtoja kunnioitetaan.

On ymmärrettävä, että lukion oppimäärä on määritelty eikä sitä voida yksilöllistää kuten ylioppilastutkintoakaan ei voida yksilöllistää. Lukion tehtävänä on antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa korkeakoulututkintoon johtavat opinnot yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. Vaatimustasoa laskevia tuen muotoja ei voida ottaa käyttöön, jotta lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkinnon suorittaminen on edelleen mahdollista.

Katsomme, että esitetty hallinnollinen päätös on prosessina täysin turha ja aikaa vievä eikä se tuo mitään uutta jo käytössä oleviin tuen muotoihin. Kantamme on, että tiedot tukitarpeista tulee saada siirtymään rajoitteitta perusopetuksesta toiselle asteelle, jotta jouheva ja oppimista tukeva siirtymä on mahdollinen. Parhaan tuloksen saavuttamiseksi oppimisen tuen ja ohjauksen kokonaisuuden tulisi olla ennaltaehkäisyssä.

3. Lukiokoulutuksen rahoitusperusteita koskevat säädösehdotukset

2. Lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmän

Pienten lukioiden korotuksen uudistaminen ei näkemyksemme mukaan kaikilta osin toteuta tavoitetta lukiokoulutuksen saavutettavuuden parantamisesta. Pienten lukioiden tuki on merkittävä tekijä lukioverkon kattavuuden säilyttämisessä. Ehdotetussa muodossa uudistus kuitenkin heikentää pienehköjen haja-asutusalueella sijaitsevien lukioiden toimintaedellytyksiä, jos lukiot eivät sijaitse varsinaisilla syrjäseuduilla. Tällaisten yksikköjen kohdalla yhdistäminen ei ole mahdollista etäisyyksien ja liikenneyhteyksien takia. Katsomme siis, että uudistus johtaisi todellisuudessa lukio-opiskelun saavutettavuuden heikkenemiseen.

4. Englanninkielistä lukiokoulutusta, opiskelijavalintaa ja ylioppilastutkintoa koskevat säädösehdotukset

3. Englanninkielinen ylioppilastutkinto

Englanninkielinen ylioppilaskoe edellyttää ehdottomasti englanninkielistä lukiokoulutusta, ja koulutuksen järjestäjän on tarjottava silloin opiskelijoille valtakunnalliset pakolliset ja syventävät kurssit englanniksi, koska koetta ei voi suorittaa ilman kunkin oppiaineen käsitteiden osaamista englanniksi. Tämä taas on taloudellisesti järkevää vain suurissa kaupungeissa. Suomessa on jo melko kattava IB-lukioiden verkosto ja näiden englanninkielistä lukiokoulutusta ja tutkintoa tulisi paremmin hyödyntää myös englanninkielisen ylioppilastutkinnon perusteluissa kuvatun opiskelijaryhmän kohdalla.

Englanninkielisen ylioppilastutkinnon saisi suorittaa opiskelija, joka a) on suorittanut lukiokoulutuksen oppimäärän englannin kielellä, b) on suorittanut ammatillisen perustutkinnon tai sitä vastaavan aiemman tutkinnon englannin kielellä tai c) on suorittanut englanninkieliseen International Baccalaureate tai European Baccalaureate -tutkintoon tähtäävät opinnot mutta ei ole suorittanut tätä tutkintoa. Ammatillisen perustutkinnon sekä IB- tai EB-tutkintoon tähtäävät opinnot englannin kielellä suorittaneiden osalta oikeutta englanninkieliseen ylioppilastutkintoon rajattaisiin niihin opiskelijoihin, jotka kielitaidon puutteiden vuoksi eivät selviytyisi kokeesta suomen tai ruotsin kielellä. Hallitusohjelmaan kirjatut rajatut kriteerit ja kansalliskielten aseman turvaaminen tarkoittaa, että englanninkielinen lukiokoulutus ja ylioppilastutkinto olisi tarkoitettu henkilöille, joiden kielitaito ei riitä lukiokoulutuksen suorittamiseen suomen tai ruotsin kielellä. Opiskelijavalinta edellyttäisi, että opiskelijaksi valittava kykenee suorittamaan lukio-opinnot englanniksi. Suomea tai ruotsia (riittävästi) taitamattomien opiskelijoiden englannin kielitaidon taso pitäisi jollakin tavalla testata – ei voi automaattisesti olettaa, että kuka tahansa selviytyy lukio-opinnoista ja ylioppilastutkinnosta englanniksi, jos hän ei selviydy niistä suomen tai ruotsin kielellä. Kuka testaa, miten, milloin, ja mistä tähän saadaan resurssit?

Kysymys opettajien kelpoisuudesta ja kyvystä opettaa englanniksi on englanninkielisen lukiokoulutuksen kannalta keskeinen. Opettajalla on oltava erinomainen englannin kielen taito, ja hänen on saatava antamastaan opetuksesta kielilisiä. Pidämme englanninkielisen aineenopetushenkilöstön rekrytointia haasteena. Uudistus vaatii suomalaiseen opetussuunnitelmaan sopivia englanninkielisiä opetusmateriaaleja, joita ei sellaisenaan ole tarjolla. Opettajia ei voi velvoittaa etsimään, valitsemaan ja muokkaamaan englanninkielisiä oppimateriaaleja ilman, että heille maksetaan siitä asianmukainen korvaus.

Ylioppilaskoe on myös kypsyyskoe, jolla osoitetaan jatko-opintokelpoisuus. Äidinkielen kokeen sijasta englanninkielisen ylioppilastutkinnon suorittajien tulee yhtenä pakollisena kokeena suorittaa S2-koe. Tavoitteena tulee ensisijaisesti olla myös sen varmistaminen, että muista maista tulevat

saavuttavat sellaisen suomen tai ruotsin kielen taidon, että he voivat jatkaa jatko-opintoihin ja työelämään Suomessa.

Kaupallista koulutusvientiä tärkeämpää on keskittyä nykyisen lukiojärjestelmän kehittämiseen ja rahoittamiseen. Englanninkielisen ylioppilastutkinnon kustannukset herättävät huolta, sillä koemuoto on tarkan rajauksen myötä vain pienen opiskelijaryhmän saavutettavissa. Siksi kustannuksia ei pidä säilyttää kaikille ylioppilastutkinnon suorittajille, vaan englanninkielisen ylioppilastutkinnon järjestämiseen pitää tulla erillinen rahoitus. Koe ei saa korottaa perinteiseen tutkintoon osallistuvien koekohtaisia maksuja.

Emme tässä muodossa ja näine perusteluineen kannata uudistusta.

5. Taito- ja taideaineiden ylioppilaskoetta koskevat säädösehdotukset

4. Lukiokoulutus ja ylioppilastutkinto

Suomen kieltenopettajien liito SUKOL ry suhtautuu pääsääntöisesti myönteisesti lukiodiplomien tuloon osaksi ylioppilastutkintoa. Taito- ja taideainekokeen ottaminen osaksi ylioppilastutkinnossa suoritettavia pakollisia viittä koetta siten, että sillä voitaisiin korvata matematiikan, toisen kotimaisen kielen, vieraan kielen tai reaaliaineen koe, ei kuitenkaan näkemyksemme mukaan tue lukion asemaa yleissivistävänä oppilaitoksena. Korostamme huolta kapenevasta opetussuunnitelmapohjaisesta kielivarannosta ja kielten ylioppilaskokeiden tulevaisuudesta, mikäli tämä uudistus toteutuu.

Pidämme hyvin haastavana kaikkien lukioiden velvoittamista tähän jo senkin takia, että esimerkiksi arvioinnin yhdenvertaisuus voi olla hankala varmistaa. On otettava huomioon, kuten Kuvataideopettajat KUVIS ry omassa lausunnossa toteaa, että ennakkotehtävän/ennakkoproduktion laajuuden on oltava riittävä, jotta taiteellisen tiedontuottamisen ja tutkimisen prosessinomainen luonne mahdollistuu. Edelleen kokeen rakenteessa ja toteutustavassa tulee ottaa huomioon näiden aineiden erityispiirteet. Ylioppilastutkintoon voidaan rinnastaa vain diplomit aineissa, joiden pakollisia opintoja sisältyy lukion opetussuunnitelman perusteisiin. Katsomme, että uudistus vie resursseja lukiodiplomijärjestelmän kehittämiseltä. Näkemyksemme mukaan erityistehtävälukioissa opiskelevalla olisi perustellumpaa sisällyttää taito- ja taideaineen koe osaksi viittä pakollista ylioppilaskokeessa suoritettavaa koetta, ja muissa lukioissa tämä voisi olla ylimääräisenä kokeena suoritettava.

Mikäli taito- ja taideaineiden ylioppilaskoe halutaan tuoda osaksi kaikkien suoritettavaa ylioppilastutkintoa, tulee pakollisten aineiden määrä nostaa kuuteen.

6. Tilauskoulutusta koskevat säädösehdotukset

5. Tilauskoulutus

Ei kommentoitavaa.

7. Muut kommentit

Vilkuna Outi
Suomen kieltenopettajien liitto SUKOL ry